

Амцабз

№6, 2024 ш.

Ахқәа

Л. Тәанҕа. Ашықәс ҕыц.....	2
Гә. Кәыҕниаҕа. Ғаанбзиала!.....	3
Н. Цыынцвалҕа. Аҕсаз.....	4
Д. Гәлиа. Ах деимсеит.....	7
Жәандәрыпшыаа рыпап.....	8
Амтон икарточка.....	8
Җаңыарат ихала абахта дтатәеит....	9
Азлагарахьча дуаф дууп.....	9
Апра.....	10
Амра Агрба. Аршәы иалху афны.....	12
П. Чкадуа. Абгахәычи аҕәарти.....	13
Гә. Папасқырыҕа. Аиашахәара еиҕуп.....	14
Ашықәс ҕыц аан сара сшыҕало.....	16
М. Хотелашвили-Инал-иҕа. Амхәыр зну аҕьаз мацәаз.....	18
Г. Сақаниа. Мцәыжәфак змоу аҕсаатә.....	19

Аиома Тәанҕа

АШЫҚӘС ҒЫЦ

У ҕыцуп, уҕыцуп,
Аныхәаҕа уцуп,
Ашықәс җазлталаз уаха.

Ихынхәыз дудкыла,
Илахәыз дудкыла!
Ашықәс, игәйдкыл ауаа!

Ақьиа днумыжын,
Уи амца ихумыжын,
Аҕәҕәа дупылоит еиҕа.

Цьара алфатәқәа ҕеиуеит,
Цьара ахьта гәәтеиуеит,
Аршәаа инасхуеит аҕша.

Уҕыцуп, уҕыцуп,
Са сныхәаҕа уцуп,
Ашықәс җазталаз уаха.

Тында Жылышаңса

ЕААНБЗИАЛА!

ЖӘ сангәашәпхъара! –
Ицәырцт ецәак,
Ипхашьяпхатцойт уахак,
Уи макъана цкъа иахбазом,
Уатәуханза илашазом.

Иаалашар, ишаз цъахшьоит,
Аха ишар шықәсык ҳацәцойт.
Еаанбзиала нас, еааны!
Уаахадгылеит ғыц уааны.

Иахаршәуп ҳацсаз акасыш,
Уатә амш бырлашха иаапшышт.
Уатә ғыцбарах иахбашт зегъы,
Ҳгәы ззыхәо ныҳаахап ҳа ҳзгъы.

Сынтәа, ҳгәы уцәыхьшәашәеит уажәшьта,
Иахбеит иулаз, узыцсаз.
Еааны, уа уоуп ҳа ҳгәығырта!
Иреиґахшьо сасны уахтәз!

Ихат уцхарра, удоуха!
Уцсы цкъа ххаз, ухы ҳгәарпха!
Ихат уа умч, уа улша!
Ашықәс ғыц, зегъ ҳзы улаша!

Цыныцвалтха Нонна

АПСАЗ

Алакә

Аилахәлара иаҕын. Атцх тәцан. Ақыта зырлахҕыхуаз ашьтыбжықәа ана-ара ишгозгы, аетцәқәа ахьейҕахытхытыуаз реицәажәабжь амза азызырҕуа уаргьалак ианиаалазшәа ажәған атцәҕы игьалон. Ахьта есаaira иацлон. Икәашкака-раза ишьтаз асы, амза аныччало еилаарцыруан. Ақәатца иазааигәаз абнарахьтә абгасса рыбжы гон. Урт уаҕтас итцәыуозшәа угәатца кылыртәон. Дара иҕ-хартазшәа, иҕсақьаны ажәған иатцаҕсаз аетцәқәа акакала аҕстхәақәа рычерыларзра иаҕын. Ускан итцегь еиқәатцәахон тца змазамкәа узтцаҕшуаз ажәған. Вантәи адгьыл ахь албаара аҕазыкатцара иаҕын ас ҕытқәа. Асыршәыгәқәа реанеизыргалак, реалырбганы алыхәта ду рыҕтарыжыуан. Уаҕа азкуам анугәахәуаз, ажәған иатцакнахаз алыхәта ду аҕша нақ-аақ ақьара иалагон, асгы хәны хыхьынтәи адгьыл ахь икаҕсон. Асцырақәа дара-дара неицәхасны, аибархәмаррагы цәҕа ирбомызт, аха знык хлантцы италаз шьта аҕазышьтыхуамызт. Уи гәнызгоз рыбжықәа тцаҕаза, еицәажәо адгьыл аҕы икаҕахьаз асы инақәхауан. Ирышьтаҕыруа иааиуазгы дара хәаны тынч иаркьацуан.

Ибыбышза иауаз асы ргәамҕхоу, ахьта ианарку здыруада, абгасса рыбжы азныказы иааикәтәан, аҕсабара аҕартынчит. Убасқан азаара азаазшәа изыҕәза изырҕуа итәаз ала Дырҕежь латқьан ашра иалагеит.

– Утәа нақ, уажәоума ацәа уаналтц?! Уара уоума аҕны зыхьчо хәа хазхәа-ҕшуа, ашратқәкьа уацәаашьаны уҕсуеит! – лхәан аҕшәма абыста зталуз ачуан итаз ааршақьшақьаны, ахьурзы атыҕьҕьаахақәа ыршәны асы ахьзымнеиз ахьбра иахьчаз кәакьк аҕы инкалтәеит.

– Еитах ацыфахақәа, ацәынхақәа роуп исылто, – игәаан имыццакзакәа абз нахьшыа инафыҕны афара иналагеит. – Знымзар-зны сышәҕыртцуеит. Сашьцәа лақәак усгы срыдыркылап. Аратәи аҕстазаара еицәоу усгы цьаргы икам. Схы сахашшааит хәа сыҕшәма хьаас сылкуам. Лара дыҕхаза, днахәы-аахәуа дыҕноуп. Илыршәуа матәажәк сылатәаларц исызкалыжыуеит, – хәа агәыҕжәара алыжжуа иҕамкәон.

Еиха-еиха асоура иацнатон. Абартца итагылаз аҕсаз амахәта афы лахалахауа ахауа иалан. Аҕхәыс лҕазатцә Лад, аҕсаз ашьапы излақәиргылаша аҕқәа еихданы иахьичаҕоз икыгәбжы аҕацхақьынтә иааоуан. Адырҕаҕыны Ашықәс ҕыц ааиуан, уанза ирхиатәын. Атцыхәтәантәи атцәымҕ налатцаны, еидичаҕалаз нышьтатцаны, абартца итагылаз аҕсаз ҕназгалоит хәа дахьаадәылтцыз, иара атыҕан лыхцәҕара ду асаара ишьтасуа тыҕҕа ҕшзак атзамц леадтцан дышгылаз илаҕш налықәшәеит. Инапы неитихын данылкыс, днытцабеит, «сыҕшаа, сыҕшаа!..» хәа бжыхаак мелодиатцас деимнадеит. Дааикәкьашеит, ишьхәа дықәҕежәаан, ажәған дҕатцаҕшит. Ихьшәашәаза иааиҕаҕсеит еишьтагыла иауаз асы. Алашьцара иалыҕшуаз асы ааста ишкәакәаз теитыҕшк аанылан, ажәған аатцнакьеит. Уи даҕылибааит зыччаҕшь датәнатәыз ҕхәызба ссирзак. Атцықьхәа иаадыдын имацәысит. Икалаз еиликаанза ажәған шықаз иаакалан, дызхәаҕшуаз асахьагы ицәызит. Кыргыз дыҕшит деитаибозар хәа, аха илымха итахәытхытыуаз аҕша «сыҕшаа, сыҕшаа!..» хәа аҕьатцәыҕьатцәбжы ада ак ыкамызт. Иан дгәалтазар еиликаарц лган ахь данхьаҕш, акәасқьа аҕнытқьа икыдкатцалаз ацәартаҕы дықәианы дыцәан.

Аҕналара шитахымызгы, ахьта анилс дхьагәгәа икаитцаз аҕсаз ашьапы зқәичаҕашаз днадгылеит. Иаашьтыхны иркытымытцауа ауацьяк дныҕхәатәеит.

Рыбнараҕы еснаҕь еихашьшы игылаз: ачандарқәа, ашә, ахьаца, алрынцәамтаҕы еикәаҕа еивагылан аҕсазқәа рацәаны. Урт есышықәса еинтәы-

ланы еизхауан. «Ипҗаҗко акара хынтә еиханы иахылҗеиаауеит!» – рхәон игәылацәеи иарей. Есышықәса зегы еицзон, ргәы иакәшәоз амахәта инадгыланы ихтәаны ирыман иаауан. Мышқәак раҗхьа игәылацәа анцоз иара дрықәымшәеит. Иацы адәеиужь ду дықәсны абнаданылала, даҗа цәак ахалазшәа аҗаҗсаххьан, атцлақәа зегы еилырхаа икан. Ипҗырҗеит ухәар, рышьтақәа-гыы ыкамызт. Аҗсазтра хәа иахьашьтаз данней дгачамкит,

шьапыкгыы ыкамызт. Днаҗшы-ааҗшит. Цлак ахаан еитахамызшәа адгыыл еизадан, набыцрак амамкәа икан. Обака километра рнаос, илаҗш нақәшәеит иазеикараны иқәачаламза зыҗшзара убла хнакуаз, зымҗахак тбааз аҗсаз дузза. Днацгагылан днахәаҗшит. Амахәтақәа ак атцкыс егыи еиҗын. Иеихахәы ааирҗәҗеит, алакьысра изымгәаҗбуа даваҗеҗбуан. Зегы инарыликааз амахәта данадгыла, тыҗха блахкыгак дибазшәа лаҗштцашәарак иоуит. Аҗсаз ахь иеиха анирхха, қыбжык иахаит. Хырҗа амтақәа, иеиха рхха амахә данасгыы, еитаиахаит бжык, аха усшәа сахаит игәахәит. Инапы атцла ашьапы инахьшы-сахьшыны, иҗиказ аҗсаз иманы аоныка дааит. Уажәы изыз иҗсази ибла ихымтцуаз атыҗха лсахьей ирхихәара изымдыруа деикәышышы дтәан. Хыда-тыхәада ишлоз Дамшә цьаргыы икамызт.

Амца иакәжыыз амҗы ақәбылны, җыц иакәйтцаз амҗеихыс-сақәа инархьысыз амцабзқәа «дыҗшаа, дыҗшаа!..» хәа атцәара иалагеит. Ихы еимлагәа икны дахьлышьталара изымдыруа дандәылтц, ачыҗәчыҗәхәа ласбак шуа абартца иаатцалеит. Иабаангеи, изтәыда игәахәуанатцы, аоны инысоналан ахәыштәарахьы еихеит. Идәылицар амуит. Ауха уа иаанхеит, иаргыы иибоз иқәтцан ацәартаҗәы днықәианы, дыцәеит. Цхагәазы аласба ашьшыхәа ишьапқәа аҗываршәны акәындхә аҗы аҗазеит. Ацәылашамтаз иҗхыз дарҗыхеит. Азиас ашьтыбжь еиҗшны еитаиахаит «аласба уаанагоит, сыҗшаа, сыҗшаа!..» хәа игәы иқәсыз аҗьатцәыҗьатцәбжыы. Ибла ихгылан игәыкыз ччаҗшык.

Шьыжхьафара иазымҗшкәа ачыҗәчыҗәхәа ишуа, аласба хага-хазшәа аоны ашә инагәыдҗалан, шьапыла иагәтасны индәылкьеит. Дыоны дашьталеит. Ахыкәалаа еиҗш иццакуаз аласба ашта иткьаны ианца, Ладгыы мчык игәтасны дашьтанатцон. Дкарахеит. Дхашхашуа, аласба ацәара дшахьыҗшуаз, адгыыл еикара җытк нтабган, атцәцтаулеиҗш акы дынтахаит.

Дәхәыҗшк аҗы днанагеит, акалашәа иҗшзан аҗса-бара. Днаҗшы-ааҗшит, иибоз ибла хнакуан. Дахьцара изымдыруа ишьапы анеихига, маҗымацараха иказ ачыкь наипҗгылеит. Даосырц дахьейтатцыз ибла хызкыз зегы бнатоурахан, амаҗ царқәа злыхәхәоз атцла еиқәатцәақәа ааикәшаны амацәаз дтаркит. Имахәар илахь иаҗыракны ашәаҗыцәаҗ дыриааирц данырҗагыла, рымахәқәа ркьара иалагеит. Ицәа-ижыы ахьаа җәҗәа аиуит. Ашьа ихьыжжы дшыказгыы, ишьтахька дхьамтцкәа амахәқәа еилаҗытцәтцәа икажыны дрыҗрысны дышцоз, илаҗш инытцашәеит ионынтә изыз аҗсаз рхианы, иаакәыршаны амца қьоуқьад ахьейкәыз. Иҗыкәкәоз ашьа наҗхьахәаны, шыта сзыцәшәо ыкам ихәозшәа иаҗхьака ишьаҗақәа еихигон. Амца дазааигәахацыҗхьаза си-тцааи хьаас измамыз ахауа ихлахатц аргьеҗбуан. Аҗсаз ибла хнакуан, дшыҗсуаз идьруазаргыы хьатцшьа имамызт. Амца ишьапы налаиргылеит. Аҗсаз асара иалагахьан – амцашыра азычхазомызт. Аҗырқьхәа иматәақәа

реаларҕсны, амцабз деимгэабыл дагар атахын. Имчкэа зегы еизганы аҕсаз данадгыла, инапы накэыршаны, игэыдыхэхэалан еилахантоз амцабзкэа ир-цэихьчон. Асцырақэа алышэшэаны акаҕсара иалагеит. Ицэҕэыхааз ижыы акэу, амца дахьаблыз акэу, еиха ахьаа изто изеилмырго, иблақэа неихарҕэҕэаны ихы аҕсаз инадитцеит.

Иахьынтэиааз изымдыруа акэраан еикэатцэақэа ажэван цырцэажэо иаа-цэыртдын, еитдырхыз рымтэыжэоақэа рыла ажэван цэахуа, Лад иблақэа иртасны итырхырц инаикэпапеит. Ионапыкгы тацэымызт ихы ахьча-разы. Акэраанқэа рҕыц илакшо иҕсы тырхырц ишафыз, аҕсаз аеааитцыхны амахэқэа наикэыршаны даахырөеит. Иблақэа аарла ихтны даныҕшы; мрада икаҕхоз, мзада икачцоз, лыччаҕшь игэы аарцыхцыхит, иҕсгы наильшэшэан дынхьыдышьшьит.

Аамта аикэшара далахэымкэа, агэырҕьабжьқэа илымха итасыз дандыр-фыха, бымбылтас дызлаиаз ацэарта даақэтэан ицэеи-ижыи еиҕхьишьшьааит. Кыыс имазамкэа дыкан. Пҕхыззаарын избаз игэахэын, атыҕҕа лабфеаба дахьим-боз хьаас икуа, ашэахэабжьқэа ахьгоз даныфнала, аҕсаз архиара иафыз даа-рыгэтыларкит. Еилыцьцаауаз аҕсаз аффы хаакэакэараза иҕынтца иантас, аҕхьизи алабфеабеи ицэеилаҕатеит. Еикэшан иказ ауаа днарылаҕшит, ицэызыз аччаҕшь цыара ибозар хэа. Иаатынчрахеит. Ибла хваны ианеихаирҕэҕэа, икыысыз анапы еимлагэа икны даалыхан, иблақэа аахитит. Дшанханы илаҕш налыдхалеит атыҕҕа ссир. Лыччаҕшь лабфеаба ианиба зынза дыхнахит. Абри-акара зхызгаз ицэа-ижыы данахэаҕш, шэытакгы инымызт.

Ускан абнафы иҕиказ аҕсаз ду амахэқэа зегы зҕабцэазаарын. Хэартлаҕь-Пҕсымтэ игэаҕханы ихэатэы иацымныкэоз азэазэала имахэқэа-ны атцла иадитцозаарын. Нас уа иалаҕьар, қэацашьяк рымамызт. Ашықэс фыц анааигэахоз аҕсаз ахата атыҕ есаaira иҕсахуан, уи акэын аҕшзара икны иа-гоз атцла уафы изиимбацыз. Уажэы ақытауаа рызхара ргеит хэа игэы ртынч-ны атыҕ афы иаанижыит. Аҕсаз амахэтақэа реидара иарааҕсахьан, азэ иим-боз иара атцлагы атыҕҕацэа рылаҕырз иароахьазаарын, Хэартлаҕь-Пҕсымтэ иакэмызтгы. Акыр шықэса атыҕҕацэа еикэзырхаша рҕыск изыҕшын, аха дара рыҕшаара ус имариамызт. Лад игэалашэеит дзышьтаз аласба, деимдеит, аха изымҕшааит. Убри аамтазы атыҕҕа ссир лыжэоахыр инахыҕрааны, хэыхэ ҕшзак дытнатцаауазшэа азхара ихэаҕшны инапсыргэытца инантэалеит. Убыскан ауп ианеиликаа иласбагы шхэыхэыз.

Лад ацэгьара дацэымшэакэа дафэагыланы данаиааи, Хэартлаҕь-Пҕсымтэ дхэынаҕхан дхэырхэыруа адашьма даақэлеит. Убыскан иаацэыртцит иуаа-хаз атыҕҕацэа еицрыхэхэа. Азэ латкыс азэ дыҕшзан. Урт ршьапы иатцамкьа-цырц ишэаҕырҕаҕуа акэыфракэеи акэындхэқэеи ирыбжьан ахэынаҕ шакь-шакьо. Икылсырц ахьатахыз зегы шыжэагэаз ангэаната, ахаҕыцқэа афэа рытцго, иабо иацрыхо ашэ аартны азэы даныфналоз аамта ахы иархэаны цыара инцэытцкэраа ицеит. Убринахыс ахэынаҕ азэ дабар ишэакьаны ихагахазшэа иахьыбналара иашьтоуп. Дыргьежь иахьагы еимдо инкыдыгэгэала ауаа иры-лоуп, зфы иказ иеиҕбу аҕшэма даҕшаарц.

Лад аҕсаз иадгылаз атыҕҕа ссир дышлыхэаҕшыц длыхэаҕшуан. Аҕсаз амахэқэа ирыхшьыз ахэмаргақэа алашара шырныччалозгы, дара рааста лара убла хылкуан. Еикэаҕҕа еивагылан, амацэаз еиҕш еикэдыршаз агьежь еидыз-тцаз азэазэала иалтцун. Атыҕ тшэахацыҕхьаза еизааигэахон атыҕҕа ссири Лади. Иааигэазаны ианааифагыла, асаат жэаоа калеит. Ашэхымс иаахытцит Ашықэс фыц.

Алакэқэа зегы рфеиҕш абзиара аиааит, ачара хазынагы руит. Уи ачарахь сара сзымцеит, аха имоаҕысыз ахтыскэа ирылахэыз ргэы итнымтэо ианта-ха, инеитахэа-ааитахэо, абиҕарала имырзкэа иахьа уажэраанзагы иааргеит. Сара изасхэогы даеа шьюуки ирашэхэап хэа агэыҕра сымоуп, избанзар, зе-гы ирдыруазароуп абзиара еиҕбу акагы шыкам, ацэгьа зны уахьнамырхэыр шыкамло.

АХ ДЕИМСЕИТ

Зны Ацсны ах Мамсыр дитан.

Ауха, тцхыбжьон азал аёы ах дахьышьтаз деимсеит.

Ацшәма Мамсыр ауатах аёы дахьышьтаз иахаит.

Мамсыр шьыжьза днагылан, иёи-инапи изәзәан, ах данёыха днеин иацхьа днагылт:

– Хаир! Абзиара уанахәааит! – ихәеит Мамсыр, ах данаахьацш.

Ах уамашәа ибеит. Дхәыцит, деитахәыцит, аха Мамсыр ари зхихәааз изеилмыргеит. Ашьтахь зныкыр:

– О, Мамсыр, – ихәеит ах.

– Аа, икоузеи, уххь згеит! – ихәеит Мамсыр иаразнак.

– Хаир хәа зархәо еимсаз иоуп, сара смеимсеит аеакит, уара уааины хаир хәа усыдгылоуп, измааноузеи? – ихәан дцааит ах.

– Иаха атцхыбжьон уеимсан, исахаит, ухатцкы сцеит, аха ёымызәзәа хаир хәа шцауасхәоз, уажәы сёы-снапы анысызәзәа иуасхәеит, – ихәеит Мамсыр.

Ах, абри дааилахан, хамтас Мамсыр ёык иитеит.

ЖЭАНДЭРЫЦШЬАА РЫПАП

Пхнын. Аарѡаран. Ауаа еизаны Жэандэрыцшь аусхэарта апхья ашэшьярақэа рѣы итэан, рыпапгыы уаќа дрылатэан. Календарк днахэапшын:

– Сынтэа азынра цэгъахоит, асду хэаура иќоуп! – ихэеит.

Ари иихэаз ажэа, хэанхэахла гэдоутэа зегъы инрылаѡит.

Итцабыргытцэќьаны асду ауит уи азынраан.

Ёнак зны, абри асду аан, цъоуќы иргэалашэеит жэандэрыцшьаа рыпап асду ауеит хэа шихэаз, егышауз.

Нас рыпап иѣы инеин изтцааит:

– Уара хэапап, жэандэрыцшьаа рыпап сынтэа асду шауаз заа ихэон, уара абри еипшќэа зузымдыруазеи?

– Уи асы шауаз идырзар, сара ишэасхэо, убри ззихэаз зегъы зытны ицоит. Абри мыцхозар, нас сара акгыы сыздырам, – нацитцеит.

Нас, абри апап егыиздырам хэа уара ихэа.

АМТОН ИКАРТОЧКА

Амтон зны уск атдыхэала Акэатэи ауаѡ беиа Смецкои иѣы днеит. Смецкои Акэа дналгашэа дынхон.

Амтон аѡны асоф данынхала, Смецкои ишэхьча дибан, днеин Смецкои адырра иитеит, азэ дааин асоф аѣы дгылоуп хэа.

– Ивизиттэ карточка сзааг, – ихэан, Смецкои ишэхьча дхынирхэит.

Аѡны ашэхьча Амтон дааидгылан:

– Иааиз ауаѡ ивизиттэ карточка сзааитааит хэа узааицхэит, – ихэеит.

Ивизиттэ карточка хэа ззихэаз спатрет азы акэхап, ихэан, абгъаахэа Акэаќа дцеит патреттыхра. Аены апатрет тыхны, апара ахшэааны, иманы даннеи, Смецкои уамашэа ибеит ари апатрет.

– Мап, ари иеипш ауаѡ сара дсыздырам, ивизиттэ карточка сзааиттааит, – ихэахт дырѡеггыых. Аѡны ашэхьча деитааин, асоф иќэгылаз Амтон иеихэеит, апшэма сааишьтит увизиттэ карточка сутаразы хэа.

Амтон уамашэа ибеит. Апатрет тыхны изыстиит, дырѡеггыых иарбан карточкоу иитаху ааигэахэит, издыруада уи апатрет дуззак итахызар, уи аќара ахарць исзапсам ихэан, инапы ќьаны иѡныќа дныќэлан дцеит.

ҲАҶЪАРАТ ИХАЛА АБАХТА ДҶАТӘИТ

Зны Ҳаҷъарат Елырынтә Очамчыра далсны аоныка дшаауаз, Очамчыра абахта дназааигәахеит. Абаандаоцәа ахьтакыз угәы иахәартә ашәа рхәон.

Ҳаҷъарат даара бзиа ибон ашәахәара. Пытрак убрака ашәа рыцысхәандаз ааигәахәын, абахта ацхьа дынеыжәтцын, иеы нәахәаны ашә днылагылт. Уака ацсуа акарул игылаз иутахыда хәа диатцааит.

– Мамоу, азәгы дыстахзам. Сыонаужьлозар, убарт абаандаоцәа пытрак ашәа рыцысхәаларацы стахуп, – ихәеит.

– Ибзиоуп, – ихәан, ашә аартны дныонаижьлан, ашә еитанеиркит.

Абаандаоцәа ари данырба, ашәахәара иакәытцын, иара инаидеибаҳәалт, узтаркзеи, усс иумоузеи хәа.

– Ус сымазам, баша ус ашәахәаразы сыналт, – ихәеит. Ари заҳаз ччархәс дкарцеит, ихыччо иалагеит.

Убри аамтазы акарулцәа азәы Ҳаҷъарат иеы днақәтәан уск ахьимаз ахь дцан, хәлаанза дмааит; убраанза иаргы абахта дтырмыжыит, дрыхәеит, дырчеит, амла сынтәоит ихәеит аха.

Абас Ҳаҷъарат харада-барада мышкы хәлаанза имдырразы абахта дтакын.

АЗЛАГАРАХЬЧА ДУАФ ДУУП

Зны Ацсны аҳ Баслахә ақытан аихабыра еизганы, уск атыхәала драцәажәарацы итаххан, дрыпхьеит. Еизеит.

Ах дааины, рыгәтаны азлагарахьча дышрылатәаз ибеит.

– Уабаказ, дад, уара? – ихәан, ах даахысамыркәылшәа диатцааит.

– Ухатқы сцеит, сара Баслахә ақытан аихабыра еизыргоит анырхәа, исуалны исыпхьазеит саргы саарцы. Избан ухәар, сара сакара ус ду знапы иану Баслахә дыказам, уаф дус хәа схы сыпхьазоит абри ақытан...

– Унапы ианузеи ус дус хәа? – азлагарахьча диатцааит ах.

– Ухатқы сцеит, сара сызлагарахьчоуп, азлагара сахатәоуп. Истаххар баслахәаа зегы, уаргы унарылатцаны, шәсырчгарцсылшоит, исылшоит оба-хца мшы ишәфо шәымамкәа шәыкатцара. Нас суаф думи сара? – ихәеит азлагарахьча.

– Аа, ууаф дууп, – ихәеит ахгы, ихы аартцыс-цысны.

САБДУ

Зегь реиха бзиа избо,
Зегь реиха са исзааигею
Уара уауми, бабаду!
Сыгәтыхақәа рыртцао ду,
Есыуаха алакәқәа соуҳәоит,
Урт зегь гәныскылар стахуп.
Сабду иааигәа сфырхатцоуп,
Сабду даара игәы разуп.

САНДУ ЛЫМШИРА

Амра ангыло ларгы дгылоит,
Амреипш ла дкапхоит.
Ашәт анышәтуа, лара дгәыргәоит,
Аапынраз дҫахоит.
Иахья илымшироуп лара,
Шәышықәса исыгымхаша,
Амра гылан ашәтқәа шәтын,
Илыдырныхәалеит санду ашла.
Схәычаахижьтәи са сылбоит,
Дсахәмаруеит, слырччоит.
Ашкол ахь есымша сылгоит.
Санду зегьы дрыхьзоит.

Нарт Амцба,
С. П. Басариа ихьз зху
Очамчыратәи ашкол-интернат аҫаоы

Тагалан

Абыгьқәа ҫежьхеит, икацсоит,
Атцарақәа цырны ицоит.
Ақәа леиуеит, еихашьшьуп,
Апсабарагы цәаакуп.

...

Ашықәс ҫыц хара иаҳзаашт,
Апсаз пшзаза иҳархиашт,
Асырбылгьа ҫатцаны,
Ашта шкәакәаҫ хайзаны,
ҫаанбзиала хәаны,
Даду хайпылап хкәашаны!

Милена Гәынба,
В. Анқәаб ихьз зху
Хәаҫтәи абжьаратә школ аҫаоы

Сара даара бзиа избоит апхын. Избанзар
сөызцәеи сарей ахәмарра аамта рацәаны иҳамо-
уп. Апхынтәи исгәалашәо ахтыс ҫтәыс артцаоы
иансыдылтца, исгәалашәеит цсшьарамшык.
Убри амш аены сара еилыскааит хгәыла-
цәа рла бзиа шамбоз. Ишәызхатцом, аха уи ала
шкәакәа знык исыцхәхьан, усқан лабала исыр-
шәарц саҫын. Аха уажәы сөызцәеи сарей ампыл
хшасуаз, иаартыз хгәылацәа ргәашә иаатыцан,
сара саалнахын исыцхаит. Сыхәхәеит, стәы-
уеит, иҫалаз анраҳа, стацәа ахәшәтгәыртахь
сыргеит. Аҳақьым агәыр сзыҫаитцеит. Ала ахь-
сыцхаз ааста, агаз змоу азыхаа умжәын хәа ахь-
сархәаз ауп стәы иалаз. Апхын зегь уи азыхаа
сымжәзакәа имҫасит...
Ахәычқәа, ишәмырбыжклан алақәа, урт
агәынкылара дгәгәа рымазаап!

Баграт Аршба,
С. П. Басариа ихьз зху
Очамчыратәи ашкол-интернат
аҫаоы

Асахьяқға тұлхит Бебия Ерена, В. Анқаб ихыз зху Хәаңтәи абжъаратә школ аїафы.

Аира Агроба

АРШӘЫ ИАЛХУ АФНЫ

Ааигәә Акәә ақалақь агәта идыргылеит атцааршә иалху Ахан ссир. Ари еипш аңыашьахә атәы заҳаз арака еизеит ауаа ратцаә. Ахарантә иаазгыы рацәәсуп. Ҳаргыы мазажәан ихәхәит уаф иимбац афны хаа шдыргылаз, иудыруеи, ҳаргыы ихартар азин ахаамыхаа агьама абара...

Аршәы иалхыз афны дузза ажәфан иатцакыысуан, цштәыхкыла еилыпхоз амармелад иалхын ахыб. Ауаңыаққәә ишьақарлыхыз ашәырқәә ирылхын, меигзарахда ахчат ртытцуан алфа ацынхәрас. Афны амардуан, атызқәә, афныматәә зегыы ашоколад зыкәтәаз аршәы иалхын. Ах, шыри, знык аныхәә збанда! Цкәына хәычык аишәә дырзахыгомызт. Изхара калазомызт аршәы, зегыы ргьама ибарц итахын, аишәә икәгылаз ачанахкәеи атцәцәкәеи ачарз хаакәә ирылхын. Ус амузыкабжыы геит, ашәә рхәон цсы зхаз ацсаатәкәә зегыы. Меигзарахда ахаамыхаа зегыы ирзыршон; гәырғьаран, шәәхәаран, кәашаран. Амра зқәыччоз ари ахан цшззә цәыкәбар-цәыкәбар абырлашқәә алкәраан ашьац иатцәә инылацсеит. Адунеи афы зегь рааста ихәаз ашоколад ршәы азытра иалагазаап.

Ус, ақалақь ахылапшцәә ирбеит афны азценңыырк ашьшыыхәә азытра ишафыз.

Апенңыыр итасаз асаркыкәә атытцындра тцааршә иалхын азы ацәыкәбар цәыкапшықәә катәон.

– Ашәартара! – рыбжыы нхыртцеит ахьчаоцәә.

Рызегыы азәк иеипш изытуаз апенңыыркәә афара иалагеит.

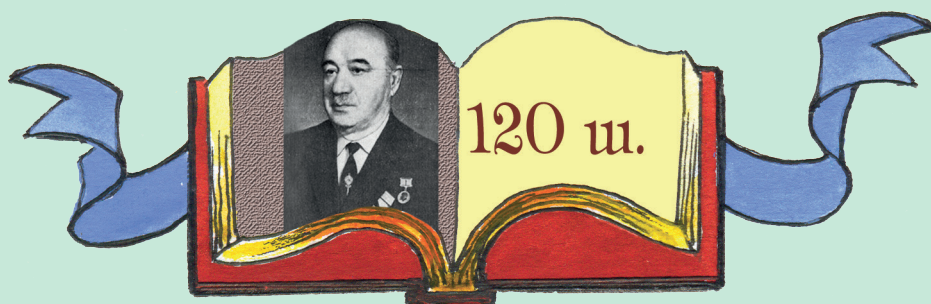
– Сшәыхәоит, икалозар акәардә ду сыздәылжәга, – дрыхәон цхәыс быргк, ауаа реилахантара иалахаз...

– Абырг игәы шәамысын! Сызхәо амач ауп, акәардә ду сзыпшаа анапыкәтартақәә змоу! Згәы разыз амцарцәафык, афны дныфнаххын, атакәәжә илыздәылыргеит шоколадла ирхиаз акәардә ду.

Ижәбар акәын абырг шака дгәыргъоз, икалтцара лыздыруамызт. Аршәы аныхәә рыман хәычи-дуи.

Аиашазы уи хаштшыа амамызт. Зегыы ирызхеит, зегыы еиоыршеит ари аҳамта. Атцаа Бабаду ахәычқәә рзы Ашықәс фыц аламталаз аҳамта кәитцазаап! Аха иара изгәаамыгзазеит ҳара ҳәы асы уарла-шәарла ишауаз, декабр азгыы апхаррақәә шыкалалоз, амрагыы агәы кыдыршәан азын жәфан ишалыпхоз зегыы рзы.

Ари ахтыс иахьагыы азбахә рхәоит. Уи ҳамта дуун, иңыашьахәын! Икалап сынтәагыы Атцаа Бабаду уи еипш аҳамта хзыкаитцар! Шәааи, ҳаизап Акәә ашта ду афы, ижәдыруеи сынтәә ашоколади аршәи ирылху Атцаатцла хзааигар! Шыри! Шыри! Шыри!

Платон
Цаадуя

АБГАХЭҮҮЦИ АКЭАРТИ

Зынра тхык азы, амза каччо ашарахь инеигэоны, бгахэычык тцкэтцкэуа абна иаалтцын, акэыткэа зыкэтэаз тцлакы инатцагылт.

– Уаа, нар шэылбааит! Сара шэара шэкны саагылазар ацэгъа сыхъзуп, аха абар сыхы аласыркъиарц ишэзаазгаз, – абгахэычы гэыбзыгха ацсшэа карцэо, ажэоахыр на- да-аада ихшыыз артмак интасын амхы ланатцозшэа, ацыкэреи ыырп ашыо-шыоцхэа индэыкэнатцеит атцла амтца шыказ.

– Иухэо башоуп, иаабац уоуп, уцсы қымқимуа! – хыхь икэтэаз акэыткэа рыбжкэа надыргеит, агэеанра рымазарц инеигэтас-ааигэтасуа.

– Шэара ишэылакысра ашара имбароуп! – абгахэычы атцыхэа атцареыланы иахь- тэаз қышэрбзаран изфыз, аха акэыткэа абакахыз, цьеи илбаарын!

Аамтца мацк цеит, акэыткэагы реаадыртынчит, тцака ирытцацшуаз уиакара хэаас икамтцакэа.

Ус ишыказ, уа ирылатэаз кэартк, абгахэычы аблакэа кэеицеиуа ианырхыпшыла, аблахатц гэежыны иахьу, мамзаргы уаха лшарак амамкэа аеазнымкылакэа икалоу здырхуада, амахэ изыкэтэаз иоалкыан иббаза ишнеиуаз тцака абақ аашьтнаргеит.

Тцыхэабабагы уи акэын иатахыз, иоатцпан акэарт ааимлагэа иакит, абаоцкэагы аефеа аарыхгеит.

– Соушьт икалозар, иумбои сбаоымацараха сшыкоу, акэчаракэа сырфахьеит, иа- цоуп ианкасыцса, иаасараза. Акэты цсылакэа утахыми? Сара рыцха исеипшума урт. Уажэытцэка абрака иузааиртэ икастоит, – абжы нытцакзаны иаацеажэеит акэарт.

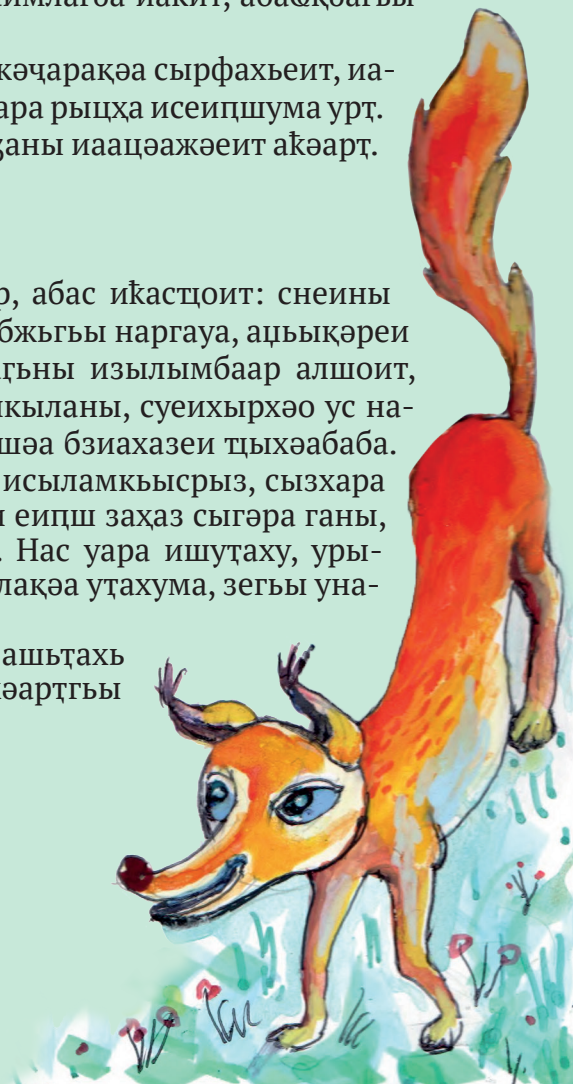
– Иабакоу?

– Абан хыхь иахыкэтэоу.

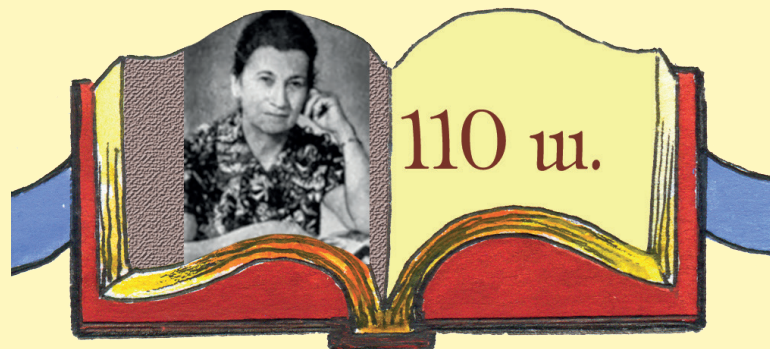
– Урт арахь излалбааугозеи? Амц умхэан!..

– Сара рыцха, уара узжыхуа сыкоума. Соушьтуазар, абас икастоит: снейны сымтэыжэоацэа наршэшэа-ааршэшэо, ашэа схэошэа сыбжыгы наргауа, ацыкэреи икоупсаз афара сналагап. Соызцэа сгэарташт, аха игэагыны изылымбаар алшоит, сара сызхара анысфалак, оацхэа соызцэа ркны стып аанкыланы, суеихырхэо ус на- расхэап: «Ишэымбазои сьертхэацны сшааиз. Шака алеишэа бзиахазеи тцыхэабаба. Атцыхэа шака ибабоу акара, агэгы убас итатазаап. Затца исыламкысырыз, сызхара сфатца, иацсышэаха санауаз кыргы сааскыанагеит». Ари еипш захаз сыгэра ганы, ахэахатцэка самразакэа, аттацхэа тцака реынкарыпсаит. Нас уара ишутэху, уры- лапшыны урыхала. Арбагь хамапагы утахума, арцына цсылакэа утахума, зегы уна- пафы икамлои мшэан?!

Абгахэычы зназы кыргы иаалак-оакит, аха ашытахь абритцэка сышпажыари ахэан, акэарт ааунашьтит. Акэартгы оатцыпрааит.

Тышыкка Папаскырыңса

АИАШАҶАРА ЕИЃЪУП

Марушыа ашкол аќынтәи аоны дааит ахәылбыҗа. Лпалтеи лышәкәйтреи апхәтәи ауадаґы иныхшыны, егы ауадахь дныналт.

– Санду, санду! – лыбжыи налыргеит, аха атак лмахаит. Ауадақәа зегыи еимылдеит. Ашытахь, издыруада, фатәык аќатцара даґызар лхәан, акрыфарта дныналт. Уаќагыи днынапшы-ааонапшит, аха уаґы данылымба, уажәы дааиуазар акәхап лхәан, лнапы зәзәаны, ихәаны астал иқәгылаз лхәы днахатәеит.

Уаќа Марушыа лылапш нарықәшәеит еилацъгәаны астал иқәыз царақәак. Марушыа дгәыргәеит, ацарақәа аақәылхын, илыцхәазеит. Иќан хә-маатк, маатк-маатк ицоз мацара.

Ацарақәа астал инықәылтцан, даахәыцит, цапхәа иаақәылхын, инархәы-аархәуа днарыхәапшын, еитанықәылтцахт. Ашытахь акрыфара ләыназылцит, аха даақәытцхит.

– Уатцәы адәқбан аґы ақәтцага рахәыцқәа алаасхәап, – лхәан, ацарақәа аақәылхын, маатк аарылылхын, лцъыба инталтцеит.

Цытрак ашытахь Кармсада дааоналеит.

– Унан, банду дбыкәыхшахааит, баахьоума?! – лхәеит анду дгәыргәатцәа.

Ауха ианышътала, Марушыа иќалтцаз гәырґас иаашьтылхын, лыбжыи мырґазакәа акраамта дцәытцахәыцуан. Зынгыи иақәылцит дгыланы ацарақәа ланду илылтарц, аха длацәхар хәа дшәан, илзымгәаґыит.

Адырґаґены ашыыжымтан Марушыа ашкол ахь дцеит, ацарақәа рцәыргара лзымгәаґыкәа.

Атцәтцәа иасит. Атаґцәа зегыи ацъцахәа аклассқәа инарыґнеибахәеит.

Минутқәак рышьтахь тынчран ашкол аґы.

Анна Кәадац-ипґа ахпатәи акласс аќны атаґцәа дрылагыланы аурок ґыц рахәара даґын. Зегыи еиқәышышыи итәаны изырґуан, аха азәызатцәык Марушыа дтынчмызт.

"Санду сара сыгәра ганы, лцарақәа мцхәазакәа астал иқәхны илтцәахит. Сара?.. Сара изгеит, – дхәыцуан Марушыа, – Анна Кәадац-ипґа ихалымхәахьази, ауаґы шәизымтцаакәа итәы шәымгалан хәа, иара убас сан лыпсы антәзгыи исалымхәахьаз: – "Нан Марушыа, бнапы бзиаз есымша!" – хәа. Издыруада,

нанду иахь адэқьан ахь хэаахэтра дцозар, уи лпарақәа дрышьтазар?! Мап! Абыржэйтцәкьа санду лпарақәа ганы илыстароуп, аха уи еиха еицәа-зар? Дсацәхауазаргыы акәхап, уимоу, слыпкаргыы калап... Аха сара ус ласхәап: – "Санду, сыхаара, даеазны ибмырбакәа акгыы згом, уажәазы исанажь!"

Марушьа лпара ркәычуа илкын. Арцафы илхәоз акәзамызт дыззы-зырфуаз.

"Ишпаласхәари Анна Кәадац-ипча? Уи дсатцаап, изыбтаххазеи аоныка ацара хәа, аха сара иласхәап схы сыхьуеит хәа. Ус анакәха, уигьы дызжьар акәхоитеи, настгы ахақьым иахь сдәыкәылтцит... Зегьы иреигьуп аиаша схәар!" – Марушьа азныказы дөаткьейт илхәарц зегьы, аха илзымгәагьит, деитанатейт.

Уи аамтазы Анна Кәадац-ипча Марушьа лхы налыкәылкит.

– Марушьа, иаахахәишь ари аклассгәы иану аеырцштәкәа рыхасабшьа шеилыбкааз! – лхәейт, лнапы аклассгәахьы инархханы.

Марушьа даагьлт лхы ларкәны, цәка дышьтац-шуа, инеиматәаны атәуарагыы далагейт.

– Ибыхъзеи, бгәы бзиами? – Анна Кәадац-ипча Марушьа дналыдгылейт.

Атцацәа зегьы аахьахәын, Марушьа иналзыц-шит.

Марушьа акы лхәарцлтаххан, лфәы ааихылхшәа луит, аха аурок нтәазаап, аккахәа атәтцәа иасит. Атцацәагыы ааилафцит. Марушьа ахыкәаала еипш акласс дыфдәылцан, дыфны ашкол агәашә дынткьейт.

Уи дахьынхо лыфни ашколи еизааигәан.

Марушьа аоны данааи, Кармсада лееилахәаны дгылан, адәқьан ахь хәаахэтра дцарц.

– Санду, ибзаазгейт ибцәызыз бпарақәа, – лхәейт, ланду дналыдыххыланы апарақәа лыркуа. – Бпарақәа иацы астал иахьыкәыбтаз, маатк рылхны изгейт, ақәцаразы арахәыц капшькәа алаасхәарц, – лхәейт Марушьа, лылагьырзкәа рыцкьо.

Кармсада лпарақәа лцьыба иаатганы илыпхьазазар, итабыргьытцәкьаны, маатк рыгын. Лпарақәа лцьыба инталцан, лмоца даалгәыдыхәхәаланы даалгәзит.

– Даеазны ацара аныбтаххо, бхала ибымгалан, сара исахәала, – лхәейт Кармсада.

Марушьа хәычы убри инаркны еилылкааит аиашахәара еиха ишеигьыз.

АШЫҚАС ҒЫЦ ААН

Сара амцхәәф хәа исышьтоуп, аха амц схәазом. Сара избахьоу уафы имбазац. Ихашәтцом, аха ишәасхәап.

Иахья зегь раҕхья ашкол аҕы сааит. Хартцафы Назиа Кадыр-игҕа лхатаггы дмаацызт. Иацы ихархиоз ацсаз зыфнагылоу аклуб сныфналт. Руак – ашәкәы – ауаф иеигҕш абасггы иаацәажәеит:

– Кәацына, ахасабразы иумаз «фба» уриашахьоу, иумыриа-шахьоу? Иумыриашацзар арахь уфнамлан.

Сара аҕхья сгачамкит, ахәмарга шҕацәажәои хәа. Аха нас, сгәы ааитаскын аҕак кәстцеит.

– Ааи, исыриашахьеит... Уажә «ҕшьба» сымоуп!

Сажәа саалымгацкәа еитәх абжыы геит:

– «Ғшьба», иихәо ииашоума Кәацына!

– Мап, сара Аҕына иоуп сызмоу, Кәацына имоу «хҕа» ауп!
– ҕаанатит «ҕшьба» ахькнахаз.

Иаразнак сымц аасытҕырхит! Сара сҕаҕшьхеит сахьгылаз «Ахәақәа», «Ацьмақәа», «Ауасақәа», «Ацьынцьыхәа» ацсаз иахьалакнахаз зегь ччон, иччон.

– Нас, Кәацына уатәуха ацсаз ахь даахашьтүоу, даахмышьтүоу? – ацсаз ахьцәқәа иахагылоу Арбаҕь аблақәа аакәеицеит.

– Уажәы еилахқаап! – ахәеит Ауаса. – Кәацына ифызцәа, Кәацына кәзшьала дышәнаалауоу, дышәнымаалауоу? – абжыы тҕаны ҕаанатит.

– Кәацына икәзшьа бзиоуп, аха амц ихәоит! – сфызцәа рыбжыы аасахаит. Ауаса абжыы абарахаи ухәарауазеи!

– Кәацына амц ихәозарггы ибзианы ихәоит, даашәышьт, сшәыхәоит, ацсаз ахь! – урт иаарылафит Марица лыбжыы.

Уи гәыкала дысзыкоуп сара, лашья Пац знык дшысыпқа-хьоуггы.

– Кәацына амцггы аалаиршәлоит, аха афантазиа ауп еиха илоу! Даахашьтып! – ус ҕаанатит «Марс» ҕатца ду.

– Умыццакын, «Марс» зны хратцаап иҕаацәа. Кәацына иан, бхәатәы шҕахеитцои бычкәын еитцбы, – игеит Атцаа Бабаду ибжыы.

– Схәычы Кәацына сҕы иаатшәо зеггы кәитцоит, сикәыхшоуп! Сшәыхәоит ацсаз ахь днашәышьтырц! – абар сан лыбжыы ахьгаз. Сан дыбзиоуп, азы шылзаасымгоггы лмырзазеит...

– Амц бымхәан Кәацына иан, Аҕына иоуп бхәатәы хазцо. Кәацына атцәа ҕых хәа аниабхәа,

САРА СШЫКАЛО

иҕымхзакәа дыһны агәыларә дцеит! – ҕаанатит Атцәа каҕһшь.

Алакә збеит алакә? Сара сызлакоу зегы ара ирдырузаап!
– Кәацына, Кәацына, ҕенак аҕшахәаҕы Пач дзупкеи, имоу-кыз? – амтәыжәоакәа таптапхәа иаинкьаны иаацәажәт ахәыхә. Ахәыхә иалнадыраауазеи сара слеишәа?!

– Сара исхароуп, Ахәыхә... Уаха сиеисзом! – схәеит сара. Амц схәар уеизгыы исытцырхуан.

Ус ахәмаргакәа зегы ааилаофит:

– Даахашьтуоу, даахмышьтуоу? – иааизцааит.

– Сара шәсазцаауазар, шыкәсык ала Кәацына акырынтә стәы цәикьахьейт! – ахәеит 2024 шыкәса.

– Егьа убас дныкәазаргыы, дхәычуп, сара бзиа сибозар, сара сажәа иахауазар, сара сҕы еихә деиҕьхозар, даахашьтып. Пачи, Атцәа каҕһшьи, Ахәсабреи, Амци сара срацәажәоит! – абжыы аагеит 2025 шыкәса.

– Сара?.. Акгыы схаразамкәа дсысцыҕхьаза дысхыччоит, алапкьакәа ыршәны исышьклаитцоит! – ахәеит Ғадакгыы.

– Аеада уажәа хыла иҕыскоит, аха иара саргыы лашарак збаны Кәацына иузом. Еснагь ашәындыкәра статцәахны срымоуп сасык данааиуа ада!.. – Ацьынцьыхәагы ахәацәара иалагеит! Ғызымтыз, зшьапы ҕыстцәаз Мышькәала лшәишәи затцәык ауп. Ашәишәи газами, иҕызтцәаз дазымдыруазар акәхап, шытахьла ами ахахә шагәыдыстцаз.

Абарт зегы рҕы деиҕьхозар даахашьтып! Егьа шәымхәан дхәычуп! Шәақәшахәтума? – еитах иаарылаҕһшит 2025 шыкәса. Уи сара даара исыдгылт... Абыржә ирхәаз хыҕашьа уаха акы амазам!

– Сеиҕьхоит, шәақәшахәтха, шәара мыжда, шәақәшахәтха! – артцәаахәа сыхәхәеит сара. Умыхәхәан ухацазар?..

– Узырхәхәои, уара? Насгыы арахь уааи, узгылои, аурок ахь атцәтцәа иасхьейт, уоызцәа атцара рцоит... Уаха акы ушҕамбжьо абри уара! – ус сышьтахька иаагеит ҳаклуб аихабы ибжыы. Ахәмаргакәагы анкьа ишыказ иаакалт.

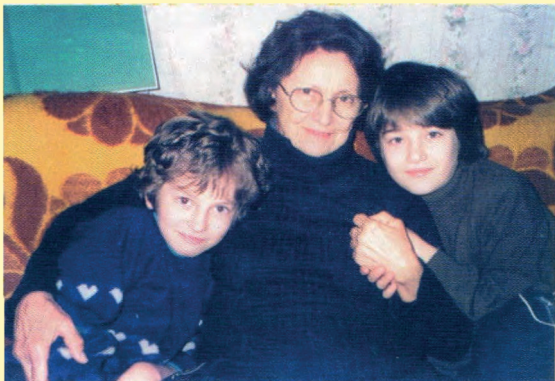
Сара сҕаасхан, сшагхаз азәгыы имбазакәа, акласс саа-оалан, ҕһшьаала сааин, стыҕ аҕы саатәеит. Ус ауп, ҳасас уаргыы ушааиз! Шьта сара издыруеит 2025 шыкәсазы икастцаша!

Шәара ижәдыруоу 2025 шыкәсазы икашәтцаша?

Ахэычқэа атоурых агэыбылра дыркразы ажурнал "Амцабз" шьарда ацьабаа адызбалахъаз Мира Хотелашвили-Инал-иңа лгэа-лашэара лаша иазаҳкуеит.

АМХЭЫР ЗНУ АЦЬАЗ МАЦЭАЗ

Ақалақь Диоскуриа иаланхоз, унеишь-уааишьхэа зархэоз бырзенгыи псыуагыи, амхэыр зныз амацэазқэа ныкэыргон. Урт амацэазқэа рымхэыр ианубаалон абырзенцэа рынцэахэқэа, насгыи апстэқэа, апсаатэқэа, ациаақэа, ажэакала, псы зхоу зегыи рсахъақэа.

1968 шықэсқэазы ҳахтнықалақь Ақэа амрагыларахьтэи ахэтафэи аргыларатэ усурақэа анцоз, ирпыхъашэеит убри афыза ацьаз мацэаз. Уи атбаареи ашэпареи злақоу ала хатқак инапы ишаҳаз фашьом. Насгыи амхэыр иану асахъа агэра унаргоит, уи ахатца абырзенцэа рынцэахэыи Кибела лныхабаафэи ныхацаафэыс иказ шиакэыз.

Нас ианаабаалозеи амхэыр?

Кибела зеипшумбара матэа пшзала деилахэоуп. Лхы ахан хьытэца-ра асахъа змоу агэыргын ахагылоуп. Ишьтыхны илку ларма напы иакуп акимвал (аихатэи саан кьапсқэа фба). Урт анеи-нуќылак ирхьылтцуаз абжыи аҳара иназон. Наќ-ааќ Кибела алымқэа лыватэоуп. Кибела лбаќа ақалақь уахьынталоз идьыргылон, лылпца ақалақь ахьчоит хэа ирыпцхэазон.

Атоурыхтэ тқакы змоу, ари амацэаз цъашъахэы, зыблала избар зтаху зегыи Апснытэи Ахэынтқарратэ музеи шэатаар шэылшоит!

Амхэыр – печать

Ацьаз – бронза

Кибела – мать богов (греч. миф.)

Аныхацаафэы – жрец

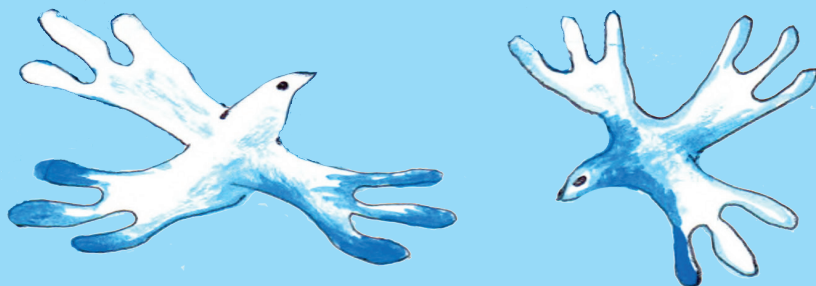

Тунда Сағанша

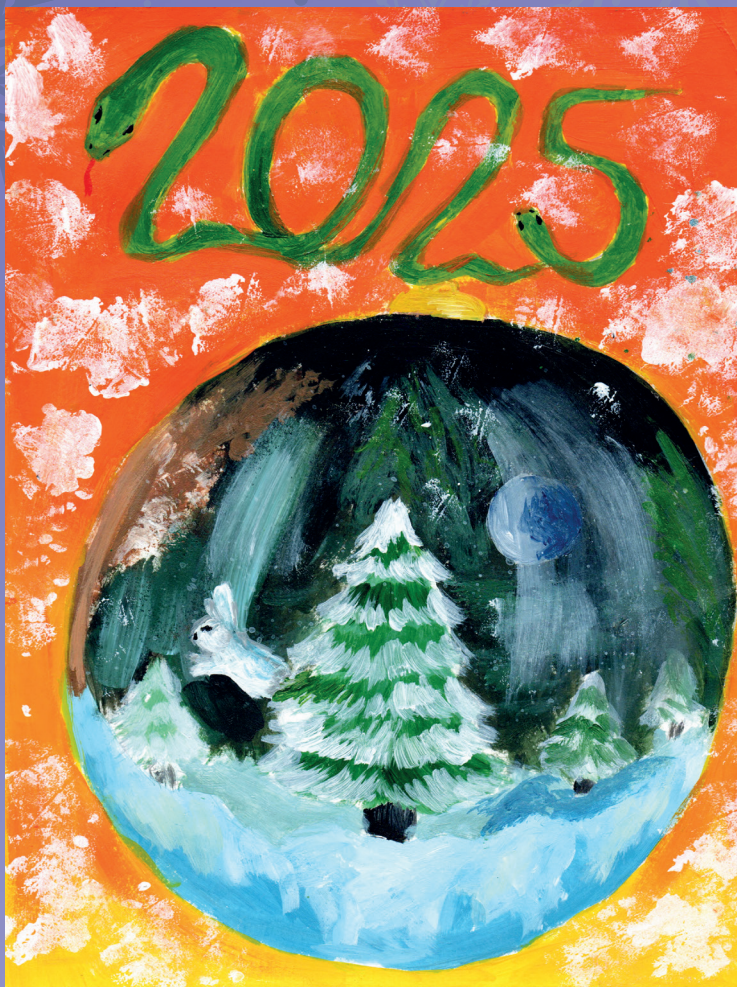
МТЦӘЫЖӘҒАК ЗМОУ АҢСААТӘ

Асцырақәа азын аҗсаатә хәычқәа ракәзаап, – ауафы игәыхәтәы, игәахәара назыгзо, аха уи амаза азәгы издыруамызт, уи азҗаб хәыч лыда. Уи җхыз илбеит асцырақәа шыҗсаатәыз, иахынтәаауа ртәыла. Шьхаран, сыла итаҳәхәан аҗсабара зегы. Вахь мтцәыжәғада неишьа ыказамызт, уахь амғақәа аркын. Урт аҗсаатәқәа рыда уи атәылаҫ уағ дынхазомызт. Дара бжыы рхазамызт, блала еицәажәон, еибадыруан, еилибакаауан. Адунеи зегыы иакәшон, иказ, ианыз зегыы рдыруан, ацхыраара зтахыз ицхраауан, аха уи зегыы ҫымт. Шықәсык ахь знык ирыман аамта адунеи акәшара, амтцәыжәға аитцыхра. Урт җшын рыҗырра аамта ааигәахациҗхьаза ргәы тыҗсаауан, нас раамта анааилак ишьтыҗхраауан, ҫымт рыҗсы заны аилагьежьра иналагон, – азын җсаатә хәычқәа – асцырақәа. Җара еиҗшушәа иаабо зынза еиҗшзамызт. Урт асцырақәа ирыман досу рхырҫқәа, рыхьзқәа, рказшьақәа, рыгәтакы нарыгзарц. Аҗсаатә хәычқәа адгьыл ахь иаауан ахәычқәа дыргәырҗьарц, идырхәмарырц, рыгәтакы нарыгзарц. Урт раҗхьа избаз, зыгәтакы зхәаз, игәтакы калон. Мтцәыжәға акәын ирымаз. Икәашза аҳауа иналазуан азын аҗсаатә хәычқәа – асцырақәа.

Ашықәс ҫыц ауха аҗсаатә шкәакәақәа ахәычқәа ргәахәара иазыҗшуп. Шәрыхәар, шәгәы итоу раҳауеит, инарыгзоит. Азын аҗсаатә шкәакәақәа ахәычқәа бзиа ирбоит, анасыҗгыы рзыршоит. Урт анаауа адгьыл ахь иааргоит агәырҗьара, аразра, ацқьара, абзиабара.

Щаанбзиала!

Асахьа "2025 ш." С. Адлеиба

АМЦАБЗ

№ 6, 2024 ш.

Аредатор хада Г. Сақаниапха

Аредакциатә еилазаара:

С. Сазба (аредатор хада лхатыпуаю,

атакзыпхыкәу амазаныкәгаю),

А. Гогәуа, Гә. Кәыпниапха,

В. Цәыцьба (асахь. редактор),

Н. Кәарчиапха (акәша аредатор)

Компиутерла еикәлыршәеит С. Барцыщпха,

акыпхьоы Т. Ахашпха.

Ажурнал сахьала еикәиршәеит

В. Цәыцьба

Аредакция атызтып: 384900. Акәа ак.,

Ажәанба им., 9. Ател: 226-25-52

E-mail: amtsabz.apsny@yandex.ru

Амцабз (Пламя)

Детский журнал Союза писателей Абхазии.

Выходит один раз в 2 месяца.

Адрес редакции: 384900, г. Сухум.

ул. Званба, 9. Тел.: 226-25-52

Отпечатано РУП «Дом печати».

г. Сухум, ул. Эшба, 168

Акыпхьыртахь ирытоуп:

Афформат 60/84 1/8.

Аофсет кыпхь хкы 1, 86 кь.бгыц.

Атираж 3 400

Ақатцақка

Икыпхьуп «Акыпхь Аоны» акны.

Итыщует 1957 ш., лацара (май) мза аахыс